

Muizeninventarisatie op het mollenvlak / Buitenzomerlanden west

in het weekend van 25 & 26 juni 2022

**Door de werkgroep zoogdieren
van vereniging Hoekschevaards
Landschap**

LOCATIE:

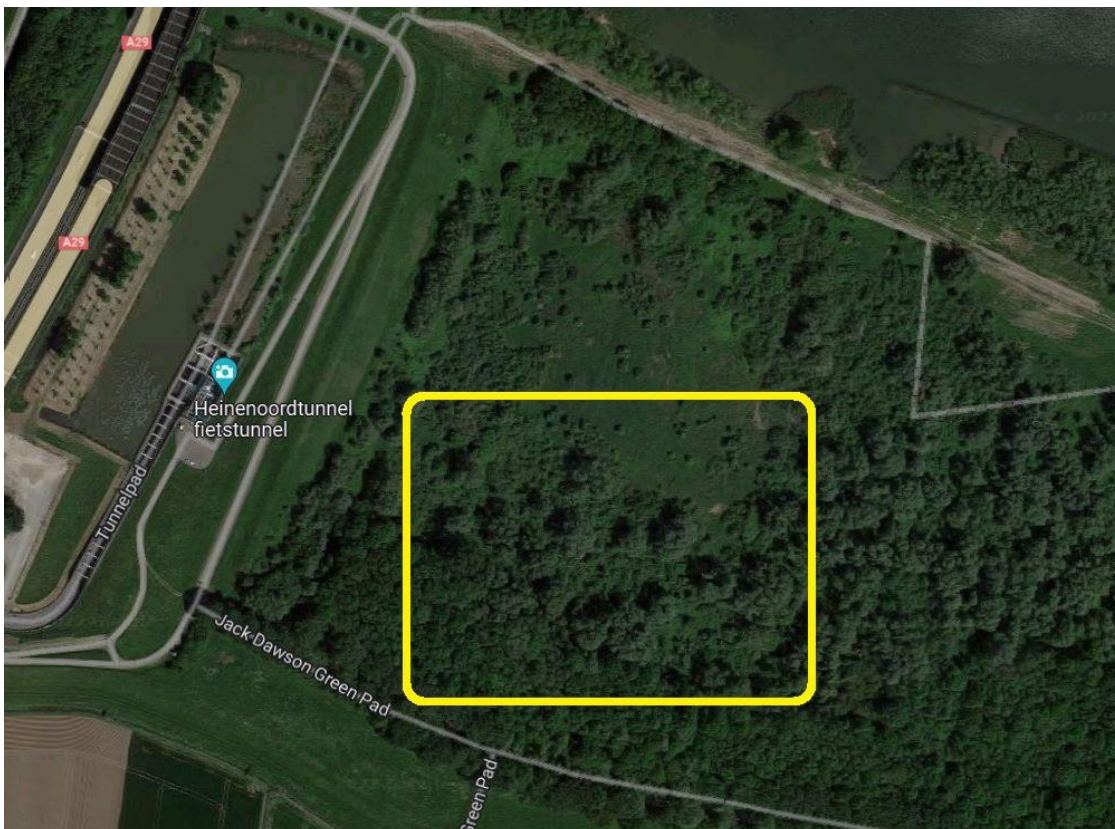
Dit gedeelte van de Buitenzomerlanden is opgespoten grond (voornamelijk zand) uit de jaren '60. Na het opspuiten is er aan dit terrein zo goed als niets meer gedaan. Er heeft zich hier in de afgelopen 50 à 60 jaar spontaan een open bos gebied ontwikkeld. Door het feit dat er nooit inmenging is geweest is dit een uniek terrein in Nederland. Bijna overal heeft beheer plaats gevonden. Niet in dit gebied en daardoor

is het een zeer waardevol stuk natuur geworden.

In dit terrein zijn spontaan diverse soorten biotopen ontstaan. Van droog naar bijna permanent nat. Daardoor zijn er op een betrekkelijk klein stukje land veel verschillende leefomstandigheden ontstaan.

PLAATS VAN DE VALLEN:

In onderstaand gebied zijn in totaal 56 vallen geplaatst. Door de vallen zo te zetten dat je zowel droge als vochtig terrein bemonsterd, kun je aannemen dat op de rest van het terrein dezelfde soort muizen voorkomen.

DOEL VAN HET ONDERZOEK:

Het doel van deze inventarisatie is om een nulmeting te hebben voor er in dit gedeelte van het terrein vernatting zal plaatsvinden. Over een aantal jaar zal dan één of meer vervolg inventarisaties moeten plaatsvinden. Hierover meer bij het advies.

Bij het nakijken van mijn gegevens kwam ik een eerdere inventarisatie tegen uit 2003. Ook toen zijn er vallen geplaatst o.a. op deze locatie. Verderop in het verslag zullen ook die resultaten mee genomen worden.

De hoop is dat op termijn in het te vernatten gedeelte de noordse woelmuis een thuis zal vinden. Dat kan en zal echter alleen gebeuren als er een grote mate van dynamiek in het terrein komt. Hoe dynamischer, des te meer kans dat dat zal gebeuren.

De noordse woelmuis geniet de hoogste graad van bescherming, zowel landelijk als Europees. Het is de enige endem van Nederland en even zeldzaam als de reuzenpanda of Siberische tijger.

Helaas is deze soort erg gevoelig als

het gaat om de aanwezigheid van andere woelmuizen. In het gebied kwam veldmuis voor (nu niet meer aangetroffen) en de rosse woelmuis. Dit zorgt voor een voortdurende spanning tussen deze soorten woelmuizen. Nader onderzoek blijft daarvoor nodig.

VANGSTMETHODE & BIOTOOP:

In het weekend 25 t/m 26 juni 2022 hebben leden van het

Hoekschewaards Landschap, 56 Longworth en Heslinga muizenvallen geplaatst en gecontroleerd. De gebruikte Longworth en Heslinga vallen worden in heel Nederland gebruikt

op dezelfde wijze en met ongeveer hetzelfde lokvoer. De vallen zijn in paren en raaien geplaatst met een minimale onderlinge afstand van ten minste 7 meter

De vallen zijn op maandag 20 juni 2022 neergezet met hooi en lokvoer maar nog niet scherp gezet; dit om de muizen te laten wennen aan de vallen.

De vallen zijn op zaterdagochtend 24 juni 2022 op scherp gezet.

Als lokvoer is gebruikt: appel, wortel, gebroken graan en meelwormen.

De 56 vallen stonden verspreid over het terrein in verschillende biotopen, variërend van vochtige ruigte vegetatie tot bos.

OMSTANDIGHEDEN:

Het weer tijdens de inventarisatie was wisselend bewolkt met op elke dag wat regen. Gelukkig hadden we alleen bij de eerste avondcontrole regen. De rest van de controles vonden plaats bij droog weer. De temperatuur was ongeveer 20 à 23 graden.

RESULTATEN:

- ✓ De vallen zijn om de twaalf uur geleegd
- ✓ Begonnen is met een ochtendlichting
- ✓ Totaal zijn er vier lichtingen geweest
- ✓ Dit resulteerde in 4 soorten met een totaal van 34 vangsten
- ✓ 11 exemplaren zijn twee of meerdere malen gevangen

Bij een vangst worden de muizen gemeten, gewogen en gemerkt door wat vacht weg te knippen met een klein schaartje. Dit knippen gebeurt bij elke lichting op een andere plaats in de vacht.

DE GEVANGEN SOORTEN ZIJN:

Dwergmuis (*Micromys minutus*) en Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*)

behoren tot de familie van de ware muizen. Deze muizen zijn alleseters: zowel planten, zaden, insecten als ander voedsel. Nederland kent zes soorten (waarvan vier in de Hoeksche Waard - HW). Dat zijn de huismuis (HW), bosmuis (HW), dwergmuis (HW), bruine rat (HW), Zwarte rat en grote bosmuis.

De bosspitsmuis (*Sorex araneus/coronatus*) en huisspitsmuis (*Crocidura russula*)

behoren tot de familie van de spitsmuizen (Soricidae). Deze familie valt weer onder de insecteneters. Deze familie van zeer beweeglijke diertjes met een snelle spijsvertering moet

0,75 tot 1,5 keer hun lichaamsgewicht per etmaal eten en kent in Nederland zes soorten (waarvan drie, mogelijk vier in de Hoeksche Waard - HW). Dat zijn de huisspitsmuis (HW), dwergspitsmuis (HW), gewone bosspitsmuis (HW) en/of de tweekleurige bosspitsmuis (alleen met DNA met zekerheid te determineren), veldspitsmuis en waterspitsmuis. Zoals gezegd hebben deze muizen veel en vaak voedsel nodig. Vandaar ook de levende meelwormen bij het lokvoer.

CONCLUSIE:

Wat in ieder geval is te zeggen, is dat in het terrein de soorten voorkomen die te verwachten zijn. Vooraf hadden we ingeschat dat deze vier soorten zeer waarschijnlijk zouden voorkomen. Dat de huisspitsmuis en rosse woelmuis niet voorkwamen in 2003, is te verklaren door het feit dat beide soorten pas na de eeuwwisseling zich over het eiland zijn gaan verspreiden.

Wel is de veldmuis verdwenen. Dat zouden twee redenen voor kunnen zijn:

- door de kolonisatie van de rosse woelmuis van dit gebied, is er geen plek meer voor de veldmuis. De rosse woelmuis is veel opportunistischer dan de veldmuis en kan hem zodoende verdrongen hebben.
- door de verruiging van de natuur in het algemeen (o.a. stikstof) raakt het biotoop van de veldmuis in het terrein steeds minder geschikt.

Aantal muizen

	maart 2003	juni 2022
bosmuis	19	10
veldmuis	2	0
rosse woelmuis	0	22
bosspitsmuis	0	1
huisspitsmuis	0	1
Totaal	21	34

Door het vernatten van het terrein zullen deze soorten weinig tot geen hinder ondervinden en de verwachting is dan ook dat de ingreep geen grote invloed zal hebben op de muizenpopulatie. Of er nog andere soorten (noordse woelmuis / dwergmuis) bij zullen komen zal moeten worden onderzocht over een aantal jaar.

ADVIES BEHEER:

- Op het huidige beheer, namelijk geen beheer, valt weinig aan te merken. En het is dan ook zaak om zo weinig mogelijk te veranderen in deze manier van met het terrein omgaan. Des te minder ingrepen des te beter voor de daar levende zoogdieren. In dit geval is de zin “Less is more” erg van toepassing
- Het is dus raadzaam om geen grote andere ingrepen te doen dan alleen het vernatten en aanleggen van de wandelpaden. Als het om zoogdieren gaat is het zoveel mogelijk ongemoeid laten een pré.
- Bij het aanleggen van de voetpaden moeten kost wat kost de bomen gespaart worden. Dit in verband met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Zowel als kraamkolonie als migratieverblijf.
- Voor het inlaten van water in het terrein geldt, des te groter de dynamiek des te beter.
- Verder is het raadzaam om elke twee à drie jaar de inventarisatie te herhalen.

ANDERE ZOOGDIERWAARNEMINGEN :

In de afgelopen jaren zijn er in dit en het omringende gebied ook nog aangetroffen:

- **haas**
- **konijn**
- **bever**
- **ree**
- **egel**
- **gewone dwergvleermuis**
- **bunzing**
- **vos**

- ❖ De personen die hebben meegewerkt aan deze inventarisatie zijn:
Herman de Jongh, Nick Alderliesten, Ton Havermans, Marianne Booms en Merijn van den Hoogenhoff.

- ❖ Hoekschewaards Landschap
juni 2022
Tekst: Merijn van den Hoogenhoff
Foto's en kaarten: Google maps / Herman H. de Jongh